Ч. 216 (11.507). Львів, неділя 29. вересня 1929. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Радянське село в осени.

Львів, 27. вересня 1929.

До найтяжчих пір року в радянському селі не належать жнива, але весна й осінь. Весна приносить зі собою з правила харчову скруту під українські селянські стріхи. Ця скрута межує в дуже і дуже численних випадках з голодуванням. Попри те відбуваються на весну державні хлібозаготівлі, з правила дуже прикрі й болючі для селян, дарма, що на весну відбуваються вони тільки коштом заможніших господарств. Не менше важкою для українського села є осінь. Осінь приносить зі собою перш за все податок, а далі ще й ударні кампанії в ділянці державних хлібозаготівель. Цього року осінні заготівлі на Радянській Україні відбуваються виїмково інтензивно.

Радянські економісти кажуть, що цьогорічний збір на Україні є трошки кращий від середнього, але не всюди. Такий є він переважно на Правобережжі. На Лівобережжі справа представляється далеко гірше, а в степовій полосі навіть дуже зле. Одначе це не має ніякого впливу на те, щоби зменшити контингент хлібозаготівель з України. Держава потребує хліба для заосмотрення міст не тільки на Україні але й поза нею. Крім того мусить заготовити богато хліба для армії, що находиться у боєвій готовости на манджурській границі. Колиж до того зважити, що цього року в інших частинах Радянського Союзу врожай був слабий, а в деяких був недорід, то легко зрозуміти, що весь тягар прокормлювання міст і армії спаде на Україну.

Це видно вже і тепер. Для належного проведення хлібозаготівлі на Україні віхав з Москви ім комісар торговлі при уряді СРСР Мікоян. Він відбув нараду у цій справі з представниками окружних торговельних комітетів Правобережжя і з представниками хлібозаготовчих організацій. На нараді ствердив між іншим, що у порівнанні з хлібозаготівлею в серпні „ми маємо деякий занепад темпу хлібозаготівель на початку вересня... Треба, щоби Правобережжя, де справа з харчовими культурами краща ніж в інших округах України, *відсилило* заготівлі цих культур. Обїхавши ряд округ України, я переконався, що Україна може значно *перевишити* своє річне завдання в царині хлібозаготівель" (див. „Комуніст" з 20. вересня).

Так ставить справу хлібозаготівель представник Москви Мікоян. Він на те й приїхав на Україну, щоби добитись „перевишення" її річного завдання у хлібозаготівлях. Але не так думає українське село, і що більше: не поділяють цієї думки навіть місцеві комуністичні діячі, що знають харчову спроможність українського села. Ось секретаріят окружного партійного комітету на Запоріжжі спротивився наміченому центром для Запоріжжя контингентові призначеного для хлібозаготівлі збіжжа. Центральний Комітет КП(б)У покарав за те секретаря окружного партійного комітету, звільнивши його з посади. Так само звільнено з посади завідуючого торговельним відділом при Запоріжському Окрвиконкомі. (Див. „Комуніст" з 19. вересня ц. р.) Коли так ставляться до накидуваних центром хлібозаготівельних планів місцеві комуністи, то щож говорити про селян, що мають виконати цей план з надвишкою, що мають крім хлібозаготівлі ще й пекучі потреби заосмотрювання не тільки хлібом але й одінням, взуттям і паливом себе і своєї родини. Селянство саботує хлібозаготівлі. Не виключене, що подекуди ставить хлібозаготовчим органам і активний опір. Про це повідомляють деякі протибільшовицькі телеграфічні агенції. Вони напевно перебільшують у своїх тенденційних інформаціях, але не можна не допускати одного, а саме, що цієї осени де-куди може доходити на Україні навіть до кривавих сутичок між хлібозаготовчими органами і селянством! Село на Україні без сумніву розграбоване. За свій продукт воно не може набути найнеобхідніших фабричних продуктів, тому що ціни на них за високі тоді, коли ціни за хліб дуже низькі.

Стара вже для комуністів справа надмірного розставлення т. зв. економічних ножиць (сільсько-господарського їх рамени і промислового) находить саме тепер свій трагічний епільог на Україні. Українське село бориться як може, як не саботажем та підступом то активним протиставленням. Комуністи взагалі не можуть опанувати села. І не опанують його доти, доки будуть вести дотеперішню політику. Недавно був у СРСР видавець американського журналу „Ди Нейшен" Освальд Ґарисон Вилярд, що їздив туди з прогулькою американських капіталістів і промисловців. Він написав у своїх спостереженнях з побуту в СРСР про селянство ось що: „селянська справа — це найтвердший горіх, який більшовики мають до розкушення. Богато думає, що успіх комуністичного режіму залежний від того, чи вдасться більшовикам приєднати село. Поміж американцями, що живуть в СРСР і розуміються на тім, я не найшов ні одного, який вірив би, що *більшовики можуть мати успіх у своїй боротьбі проти селян*, хіба що вони змінять сильно свої плани". Вилярд без сумніву має рацію. Селянство — це для більшовиків найтвердший горіх до згризення, особливож на Україні.

Комісія Ліги Націй про ревізію договорів.

Комісія Ліги Націй скінчила дебати над внеском китайського делегата д-ра Ву в справі артикулу 19 пакту Ліги Націй та в справі ревізії договорів між Китаєм та іншими державами. Комісія ухвалила, що кожна держава на основі артикулу 19 пакту Ліги Націй може ставити внесення на ревізію обовязуючих її договорів і Ліга Націй мусить тоді цю справу розглянути.

Поанкаре про гаську конференцію.

Поанкаре опублікував у часописі „Нація", яка виходить у Буенос Айресі, статтю про вислід конференції в Газі. В цій статті він пише, що конференція після трьох тижнів дуже неприємних переговорів дала лише негативний вислід. Англійці змусили замісць Німеччини Францію й Бельгію платити собі. Гагська конференція, на думку Поанкаре, не лише провалила переведення пляну Юнга, але скорумпувала політичну атмосферу.

Протирадянська змова на Україні.

Телеграфічна агенція „АТЕ" (телеграфічна Агенція Европи) публікує сензаційну звістку, яку подаємо з публіцистичного обовязку.

„З Харкова повідомляють, ніби ДПУ, викрило нову організацію „Союзу Визволення України", яка вела провід у протибільшовицьких виступах, вела аґітацію в червоній армії і видала відозву з закликом не платити податків та ховати від влади збіжжа. Переведено масові арешти серед української інтелігенції. Серед арештованих є члени Української Академії Наук — проф. А. Кримський та С. Єфремов, співробітник Академії А. Ніковський та різні професори вищих шкіл. У Київі арештовано також управителя обсерваторії професора Холодного та професора Ганцова. Між іншими арештовано стару українську письменницю Олену Пчілку. Арештовано в повному складі всеукраїнську церковну раду з Чеховським на чолі. На провінції арештовано коло 20 священиків. ДПУ має доказ, що „Союз Визволення України" мав на меті відділення України від СРСР. Арештовано понад 1000 селян. У звязку з цими арештами до Київа прибув начальник українського ДПУ Балицький, а з Москви самий комісар Мікоян, який одержав широкі повновласти для зліквідування „контрреволюції".

В обороні „переслідуваного Бога".

Лист старого жида до Сталіна.

В російській еміґрантській пресі знявся лист неназваного старого жида до Сталіна в обороні „переслідуваного Бога". Той лист ніби то мандрує у відписах по Радянщині, а в останньому часі перекочував за кордон. Може він бути оріґінальним, може бути збірним фабрикатом чи фальсифікатом, але без сумніву — зроджений на підкладі протирелігійної боротьби — робить він сильне враження.

Дійсний чи мітичний старий жид каже, що він розійшовся зі старим жидівським Богом, від християнського Бога відштовхнули його черці Почаївської Лаври, а магомеданського Бога він не знав ніколи. Він став безвірником і в безвірстві прожив довгі літа.

„І ось — 30 літ не був я в синагозі, а тепер ходжу до синагоги. Почав я там ходити, коли від наших жидів у тій частині міста, в якій живу, відібрано синагогу. То мав бути клюб для жидівських робітників, але виявилося, що клюбу не можна там помістити. Отже порубано стелю і підлоги на дрова, а в стінах улаштовано обору для худоби. І коли того доконала на моїх очах ваша влада, товаришу Сталіне, я, невіруючий безбожник, пішов від хати до хати, кажучи: „Жиди, мусите себе шанувати, зберім гроші на нову синагогу". І ми зібрали гроші і маємо тепер нову синагогу і я ходжу до неї. І коли 16-літні хлопці питають мене про Бога, я їм кажу: „Почитайте жидівського Бога, почитайте християнського, почитайте магомеданського Бога. Можете вірити або не вірити, але **переслідуваного Бога треба почитати**".

„Маю багато знайомих росіян, які не вірять, які до церкви не ходили і свого Бога не шанували. А тепер ходять, як я ходжу до синагоги, дають на церкви гроші, виявляють пошану своїм духовникам... Інакше не може бути.

„А тепер напишу про мої політичні переконання. Які можуть бути переконання у жидівського робітника, коли він читає книжки і газети? Я був трохи бундівцем, трохи більшовиком... Я ненавидів капіталістів. Але ваш уряд, товаришу Сталіне, примусив мене їх жаліти і шанувати. Серед моїх знайомих є багато освічених людей. Знаю, що всі вони ненавиділи купців і куркулів, але тепер вони їх шанують... Сталося це тому, що **на боці переслідуваного все є правда**. Коли мене били за паличку в суботу (на початку листу автор говорить, що його побили жиди за те, що він у суботу проходжувався з паличкою), правда була на моїм боці. А коли уряд почав бити тих, що мене били, то правда перейшла на їх бік. Коли в 1917 р. прийшла революція, я зрадів і говорив: тепер тріюмфуватиме наша правда. Але коли ви взяли владу, наша радість перемінилася в смуток, бо ви почали стверджувати правду віруючих і ми, безвірники, почули стид, що ми є безвірниками і вважаємо ганьбою для себе, що нас мішають з вами.

„Коли в 1917 р. вибухла революція, я радів, говорячи: Тепер закріпиться наша робітнича правда. Але прийшла ваша влада і ви осоромили нашу робітничу правду, ви зробили нас, робітників, із справедливих виновниками, а з капіталістів, промисловців і фабрикантів ви зняли їх вину і вони сьогодні є справедливі... Ось що ви зробили... Ось за що ми вас проклинаємо...

„Ви з усіми вашими ВКП є ворогами Розуму

і ворогами Правди. І кажу вам, що такими перейдете до історії, як вороги Правди і Розуму. І пишу до вас тому, щоби до історії ввійшло теж і вічне прокляття для вас і вашої влади від нас робітників-соціялістів, що не признають релігії...

„Я хотів би підписати той лист і подати свою адресу, щоби всі могли перевірити, що я є жидом і робітником і безвірником. Але для тієї приємности не хочу, щоби так само, як інших моїх товаришів запроторено мене до дому божевільних. І коли хочете знати щиру думку, то я вам скажу, що коли кого треба посадовити до дому божевільних, то саме вас і ваших помічників. День, в якому зачиняться за вами ворота дому божевільних, люди повинні назвати днем справедливости. Сподіюся, що доживу того дня“.

Президент Гувер про загальне роззброєння.

Президент Злучених Держав Гувер цими днями виголосив через радіо велику промову про морські роззброєння. У своїй промові Гувер зазначив, що будучі переговори про роззброєння є лише льоґічним вислідом пакту Кельоґа, який містить заяву держав, що війна, як знаряд національної політики, мусить бути виключена. Роззброєння мусить бути ґарантією мира. Зброєння не можуть переходити тої границі, яка потрібна для охорони. Рівночасно американський уряд офіціяльно повідомив, що число американських кружляків другої кляси буде зменшене до 19, бо ця кляса вже не відповідає вимогам новітньої техніки.

Гуцульщина бідує.

З Косова повідомляють нас:

Сьогорічна осінь завитала до нас у жалобі. Гуцули ходять сумні і прибиті. Недавня повінь наробила великих шкід, які — крім гуцулів — нікого не зворушають. Видно, що зі явищем повені вже освоїлися. На долах біля Косова і Кут трохи зародили сади, не вважаючи на затяжні і великі морози. В противенстві до інших околиць, де овочеві дерева померзли і посохли, полудневе Покуття врятувалося від цього нещастя. Урожай овочів є досить значний. Щож, коли недостача відповідних організацій, неприноровлення кооператив до торговлі овочами, відсутність перетворчих фабричок, комунікації і т. д. не дають змоги покористуватися урожаєм овочів. До Кут і Косова з усіх усюдів зїзджаються купці, головно жиди, і за півдурно вивозять овочі.

Зате в горах відносини складаються якнайгірше. Заробітків нема. Надобавок на худобу, основу істнування гуцула, кинулася пошесть прищиці. Адміністраційна влада спинила поворот худоби з полонин, а там упали вже перші сніги і взяла велика студінь. Худоба мерзне і гине. Стягнена звідусіль поліція пильнує виконання адміністраційного розпорядку. В таких умовах перед Гуцульщиною зявляється примара голоду.

Радянська Україна.

Національний перепис членів профспілок на Україні.

Всеукраїнська Рада Професійних Спілок рішила провести в жовтні ц. р. національний перепис усіх членів професійних спілок. В тій ціли опублікувала вона відозву, в якій між іншим говориться, що „перепис усіх трудящих і членів профспілок“ переводиться на те, щоби „на підставі матеріялів перепису мати змогу поліпшити громадянсько-політичне і культурне обслугування робітничих мас країни“.

Смерть київського історика.

У Київі помер український історик Леонід Добровольський. Похорон відбувся 20. вересня. Покійний працював передовсім над історією Київа і Київщини. Важніші з його праць такі: „Межигіря“, „Змієві вали коло Київа“, „До питання про давні замчища по київських околицях“, „З київської козаччини“, „Золоті ворота“, „Польський історик Руліковський про київську землю“, „Київ чи Мерв“ та інші.

„Нові землі“ на Київщині.

В харківському „Комуністі“ з 19. вересня ц. р. стрічаємо замітку під таким сензаційним написом: „На Київщині виявлено 14 тисяч гектарів прихованої глитаями землі“. Зі замітки не довідуємося, як могло дійти до того, що „глитаї“ „сховали“ аж стільки землі. Зате довідуємося, що „відкрито“ ту землю в часі землепорядкування на Київщині. На частині тієї „прихованої“ землі у розмірі 6 тисяч гектарів почали вже будувати найбільший на Правобережжі молочнозерновий рад-госп, тобто радянський фільварок. Одну тисячу гектарів з „відкритої“ землі виділюють під сіножати для молочної фарми, а на решті землі організують 22 колективні господарства.

Свята Коцюбинського.

З нагоди 65-ліття народин М. Коцюбинського відбувся на Радянській Україні цілий ряд свят. У Вінниці відкрито велику бібліотеку ім. М. Коцюбинського, впорядковано музей у домі, де жив письменник і названо одну вулицею вулицею М. Коцюбинського (досі вона звалась вул. Раковського). Врочисто святкував память М. Коцюбинського Чернигів. Дня 22. вересня положено фундамент під памятник на могилі письменника на Болдиних Горах. Памятник проектував проф В. Кричевський. Святочно обходив роковини народин М. Коцюбинського і Харків.

На східні теми.

Горці Кавказу,

IV.

Територія горців, населення, топоґрафія, клімат, природні багацтва. — Промисл, скотоводство, експорт. — Духове життя.

Територія кол. горської республики займа 134.800 кв. км. та складається з 7 провінцій: 1) Черкеська, 2) Карачаєвська, 3) Кабарда, 4) Осетія, 5) Інгушетія, 6) Чечня та 7) Даґестан, що відповідає числові зірок на державному прапорі республики. Щоби більш релефно уявити собі розміри тієї країни, мусимо зазначити, що вона мало не менша від терторії Чехословаччини або території передвоєнної Румунії. Поміж державами Кавказу горська республика мала найбільшу територію, потім іде Азербайджан, Грузія та Вірменія. Населення мала горська республика 2,637.700 душ з густотою розселення 24,0 на 1 кв. км. при 79 проц. горців і 21 проц. інших національностей, поміж якими не останнє місце займають українці.

Поза кордонами Кавказу, себто еміграція горців нараховує 1,100.000 люда, так, що всього горців на цілому світі нараховують до 3,595.000 (по даним А. Цаликкати).

В топоґрафічному відношенні горська республика уявляє собою територію надзвичайно ріжноманітну та засадничо може бути поділена на чотири полоси: перша степова й прибережна — рівнина; далі підгіря з широкими проваллями і врожайними долинами; третя полоса гірська, дика та безплодна; остання — альпейська полоса з вічними снігами й ледниками, але рівнож з добрими пасовиськами. Клімат теж ріжноманітний. В західній частині краю уміркований, без різких змін, клімат Владикавказу, на південь ближче до снігових гір Кавказького хребта стає холоднішим, на північ навпаки — сухий та горячий.

Здоровий клімат гірських місцевостей, особливо в районі Кисловодська й Нальчика — переходить по долішній течії Терека на сході у вогкий болотнистий клімат з постійною малярією

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Історичні й воєнні повісти.

IX. Мова.

Ось кільканацять прикладів із кожного автора, згаданого в попередніх фейлетонах. Кому для їх перевірки не вистарчають загально доступні словники, нехай пошукає далі.

Б. Лепкий пише чисто, майже клясично ясно, народньою складнею. Він єдиний з усіх авторів наших сучасних історичних повістей відчуває, що поставити „одначе“ або „отже“ в реченні не то на третім, четвертім, пятім, але хоча би на другім місці, це зайва, смішна можливість, запозичена з чужої нам канцелярщини. Фразеольоґія Лепкого здебільша народня. Єдині помилки, яких він не оминає, це чисто московські або (рідше) польські слова.

Беру лише один том, другий з „Полтави“ („Бої“) і виписую такі москалізми: приютитися, шуба, запідозріваючи, настрадався, негодяй, карман, пособити йому, іззa упрямства, підпригують, строїть (у значінні „будує“), увильнути, пристроївся (у знач. улаштувався), погреби (льохи), закалений, усуджали, здаватись (у значінні піддаватись), ізгиби, озаренний, ковер, оружжа, обої, обдало його, всьо. При цьому постійно „прямо“, „ізза“ в знач. задля.

А ось кілька польонізмів: скрепла кров, хуста, чутив (цуцїл), луна (знач. заграва), фриґа, скусив, позвадяєте, задраснула, як з платка пішло, — врешті „боюся о“, „попросив о слово“, „так далекі“ (замісць такі далекі) „не о мале ходить“. Є також „тих примарів“. Крім цього часто надибуємо вислів „зробилося“ зам. „стало“ і Лепкий волів галицьке „осталось“, „оставалось“ зам. „лишилось“.

Правопис зовсім випадковий, непослідовний. Це, як зачуваю, не вина автора, а видавництва. Книжка, видана накладом книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, має такі квітки: раз „хиба“, раз „хіба“ (в тім самім значінні), „на скрізь“, „в довіль“, „з окрема“, „з поміж“, „як будь“, „в перве“, „за мужом“, „що небудь“, „з відтам“; ріжниця між „зате“ і „за те“ взагалі не істнує.

В „Шеломах у сонці“ *Гриневичевої*, яка незвичайно дбайливо стежить за мовою, є москалізмів дуже мало: „більши чим...“ (замісць „як“ або „ніж“) поширене у нас завдяки школі; „необходимий“, „недвижний“, „огоньок“, „знатоки“ і дуже поширене в Галичині: „як ця, що“, де не відчувають, що перед „що“ треба покласти „та“.

„*Тінь велитня*“ міг би стати матеріялом для лекцій української мови в Ґаличині. На Опільськім найкраще можна доказати тезу: російські терміни і польська фразеольоґія. Ось ціла антифона москалізмів: „сорок літ тому *назад*“, „говорити не стоїть“ (не варт), „поняв“ (зрозумів), „відказався“, „під забором“, „сейчас“, „невиносимий“, „недвижимий“, „остальний“, „недостижимий“, „заставило“ (приневолило), „напротив“ (навпаки), „пестрий“, „прочий“, „холостяк“, „піднос“, „пока“, „грязь“, „всі міри підприняті“, „немислимо“, „ґовядина“, „притвірство“, „конфекти“, „під руководством“, „очі устремилися“, „бугорки“, „пиль“, „опушка“, „точ в точ“, „погоди“ (стрівай), „гадке діло“, „під предлогом“, „прієм“, „ставні“, „жінка усілася“ (сіла).

І стількиж польонізмів: „а то“ (а саме), „по літерацьки“, „убавили його“, „не уйшло його уваги“, „між небом а землею“, „длячого“ (чому), „суто заставлений“, „гордували усіми“ (в знач. гардзіли!), „злудн“, „указатися“, „а втім“ (у значінні „нараз“), „мутити розривку“, „кінь спинається“, „завід“, „притик“, „помовляв про трусість“, „піха“, „підліток“ (подльотек), „мірово“, „по раз не знати котрий“.

Та всі ці слова є ще нічим у порівнанні із стилем в якому „одначе“ стоїть постійно якнайдальше від початку речення. Нпр. „Культурно-історичні студії над даним часом дали одначе...“ Автор має замісць простого „та“ або „але“ своє улюблене слівце „бач“, якого вживає в предивних нюянсах, лише для нього самого зрозумілих. „Даром“ уживає він постійно в значінні „даремне“; для нього істнує той „обійм“, „звеніння бджіл“; про такі „галичанства“, як „о стільки“, „грудь“ (у знач. груди), „середник“ переплутаний зі „засобом“, „талан“ у знач. „талант“ — вже й не казати. Та ось зразки стилю: „Намість ніжности гостювало на лиці огірчення“. „Ужиття роскоші за всяку ціну надто вросло у серця та уми пануючої кляси, щоби не користати зі сього рода зазиву без ніякого стриму або застанови...“ „Підтровлювали похоти людської бестії до шалу“.

На такій мові вчиться наша молодь у школі. Бо напр. історична повість Опільського „Іду на вас!“ є обовязковою шкільною лєктурою. Беру в руки книжку, вибираю з неї такі родзинки: „ту“ зам. „тут“, „більша чим“, „просив о поміч“, „не могу“, „удайтеся до“, „благати його про ласку“, „та втім“ (у польськім значінні), „глибоко тронутий“, „напіткали“, „пріємна кімната“ (вітальня), „обава“, „потворів“, „пучина“, „о много“, „погоди“ (стрівай), „уйшов з життям“, „тут ходить о князя“, „сі, що“... А зразок поетичного стилю: „У селі, в саді, над водою було се неможливе, у лісі небезпечне, тут зате лише весною або осінню бували люди, а впрочім (!) самітно стояла грубезна липа на горбі...“

Не диво, що після цього з нашої школи виходить молодь з макаронічною мовою.

„*У Квітах і крови*“ Дудка находимо такі москалізми: „уговорили“ („намовили“, „водокачка“, „стаканчик“, „муть“ (гуща), „обдало вітром“, „ехидно“, „опахало“ (віяльце), „ласка“ у знач пестощі, „вигода“ у знач. користи, „мусить“ у знач. повинен.

Купчинський у томі „Перед навалою“ не має багато москалізмів: „однако, „суматоха“, „непобідимість“, „грохнули гармати“, „непослідна“, „нащупував“. Зате багато в нього чисто польської фразеольоґії: „а все це робили з такою насолодою, мов би воно справляло їм приємність“; „радиво

Східна частина краю в кліматичному відношенні ділиться на три зони: південь — теплий, підгіря уміркований та гори з кліматом суворим.

На загал клімат горської республіки можна рахувати здоровим за виключенням приморської рівнини й північно-східнього кута.

Природні багатства краю є дуже великі. Нафтова ропа, що видобувається в районі м. Грозного складає 34 проц. усієї продукції СРСР та доходила напр. в році 1917 до 106 міліонів пудів. Рівнож видобувають срібло в горах (горішня течія Кубані). Крім того істнують там великі поклади вугля, марганцу, азбесту, ґрафіту та інших цінних руд.

Ліси, які займають площу до 5 міліонів гект., мають цінний будівельний матеріял. Ростуть дуб, бук, сосна, т. зв. кавкаська пальма та ін. Рибні богацтва краю дають в Даґестані понад 500.000 квінт. і на березі Чорного Моря до 400.000 квінт. річно.

Мінеральні джерела, що розсіяні по цілому Кавказі здебільша находяться теж на території горців. Желязноводськ, Пятигорськ, Есентукі, Кисловодськ, Серноводськ, Талги та інші це відомі в світі літнища. Крім того тисячі джерел зустрічаються на всьому просторі Північного Кавказу, якими примітивно користується місцеве населення. Кліматичні стації в горах, та на побережах Кавказу як-то Теберда, Нальчик, Армхи, рівнож є загально відомі.

Промисловість краю стоїть на невисокому рівні, а проте край вже має поважні фабрики перетворів нафтової ропи і фабрики тютюну, які дають 10 проц. усієї продукції СРСР, рівнож фабрики консервів і овочів та одну з найбільших фабрик виробів крохмальних.

Населення б. горської республики, яке колись до завоювання Кавказу, в поважній скількости займалося хліборобством, витиснене росіянами в гори, було змушене взятися за скотоводство, яким тепер в переважаючій більшости й займається.

Експортують горці (звичайно тільки до Росії) овочі, нерогату худобу, сир — (досить високої якости). Закордонний експорт з Кавказу складався головно з ліса й нафтових перетворів.

Духове життя горців, не дивлячись на тяжкі репресії з боку російського уряду й постійні війни, помалу розвивалося й найшло свій вияв в народньому епосі, або як називають горці — в саморідній культурі.

Коста Хетагати, Ельбаздико, Бритяти, Мугамед-Ефенді Осман-Заде, Манай Алібек-Заде, Тімур-Болат-Бек-Болатов, Єльмирза-мулла, Суфіїн-Хаджи, Шахтемір та інші, це все імена горських поетів і письменників, що поклали фундамент вільному ґенію горця, який зуміє дати первородні зразки творчости, виборовши народові незалежне, політичне життя.

Л. Л.

...ак сіра туска"; „військо має в тих часах до говорення"; „сотня складалася в переважній части"; ...их у першу чергу досягало обурення товпи"; „тут треба глибше взглянути"; „уважав за відповідне вицофатися"; „думав видно, що це його обоборонить перед евентуальним закидом утечі"; „діставалося йому від товаришів за переступлення ...писаних законів сотні"; „робив враження, що сотня тільки завдяки йому так добре представлялася".

Чимало є нелітературних буденних скорочень, вульґаризмів: „простується душа і все йому випадає навпаки, як передтим"; „десь хтось справіє, що..." (у знач вістку); „отця Керницького вже нема загалом (?) у Львові"; „спеціяльно впадає це в очі на війні"; „Львів відбивав початки світової війни, як не можна краще"; „підвода... викидала з себе свій зміст у формі людей і клунків"...

Шкрумеляк, що пише здебільша (коли хоче) чистою мовою, міг би без трудностів очистити свою повість з двацяти невдатних слів.

Таких повістей, як Лопушанського, взагалі виправляти не можна; з його стилю, що родиться від накопичування безглуздих фраз, треба би передусім добути промінь здорового розуму.

Ці „офіціяльні" замітки є не так обвинуваченням, як виправданням: виправдуючим матеріялом для рецензента, що те, про що він пише, читав совісно, і то навіть з олівцем у руці. Не є це найкраща підготовка до критики. Якби наших авторів можна було читати без думки про мову взагалі, у захопленні ритмом і мельодією слова, тоді й критика не тягнула би за собою старих причандалів дидактики.

*

Справлення помилок. У вчорашнім фейлетоні в 1-ій шпальті 19-ий рядок зам. „не ріжняться між собою", має бути „ріжниться..." У 2ій шпальті 5-ий і 6-ий рядок має виглядати так: „на голову читача готову, банально сформульовану ідеологію.

Церковні новини.

О. д-р Іван Бучко львівським епископом-суфраганом. — Конференція українських греко-катол. епископів у Римі. — Католицька акція.

Повідомляють нас із добре поінформованих церковних кругів, що львівським епископом-суфраганом Апост. Престіл іменував **о. д-ра Івана Бучка**, професора богословії і ректора інституту св. Йосафата у Львові. Виявилось, що справа була вирішена вже в липні ц. р., одначе номінат держав її в тайні, бо робив старання, щоби його увільнено від тієї достойности, як увільнено його було й від номінації на канадійського епископа. Одначе цим разом його просьби Апост. Престіл не вислухав і його назначення остаточно затвердив. Номінат в першій половині жовтня виїзджає до Риму, де правдоподібно прийме й епископське рукоположення.

В другій половині жовтня відбудеться в Римі конференція всіх греко-катол. українських епископів, яка буде продовженням конференції, що мала місце у Львові 1927 р. На ту конференцію вибирається також митрополит, хоч як це для нього тяжко приходить з огляду на стан здоровля.

В найближчому часі під проводом митрополита зачинається „католицька акція", то зн. аполітична християнська організація, поширена на заході (в Італії, в Чехії й ін.), яку теперішній папа особливо поручає. „Нива", орган духовенства, переходить на власність „катол. акції", а її довголітній редактор і власник, о. д-р Г. Костельник, уступає з редакції, щоби не стояти на перешкоді поєднанню всіх церковних кругів у „катол. акції", з яких одні відносяться до нього з повним признанням, а другі з ворогуванням.

Жидівський і Німецький Клюб та „центролів" у справі предложення ББ.

У четвер радили Жидівський та Німецький Клюби у справі предложення полк. Славека, який радив відбути конституційну конференцію між 27. і 30. вересня. Жидівський Клюб вислав письмо, в якім каже, що колиб предкладана нарада в нормальних умовинах функціонування парляментарного устрою могла обіцювати реальні вислідн, себто колиб у ній взяли участь представники клюбів, що заступають включно поважну соймову більшість, Жидівський Клюб не усунеться від участи в такій нараді.

Німецький Клюб повідомляє, що стоїть на становищі, що наради над такими важними справами, як згадані в письмі полк. Славека, повинні відбутися в соймі і даних соймових комісіях. Одначе Нім. Клюб готов вислати на предкладані наради свого представника, коли з уваги на вагу справи для всіх горожан держави, також і предствникам усіх соймових клюбів буде дана нагода взяти в ній участь.

Клюб „Пяста" зазначує у відповіди, що признає журу ББ., щоби якнайскорше розглянути справу конституції, та думає, що щойно після скликання соймової сесії проектована конференція могла би дати реальні вислідн. Колиб ББ причинився до скорого скликання соймової сесії, то це прискорило би речинець проектованої конференції.

Подібну відповідь вислала ХД.

НПР заявляє, що в конференції не візьме участи та каже, що для праці сойму над проектами зміни конституції треба скликати надзвичайну сесію сойму, а сойм був безчинний 6 місяців.

Пос. Домбський в імени Строн. Хл. каже, що представник клюбу візьме участь у нарадах, але щойно після скликання сойму. Славек, як голова клюбу, що співпрацює з урядом, повинен причинитися до того, щоби сойм скликано якнайскорше.

Також Визволене заявляє, що візьме участь у нарадах, але щойно після скликання сойму. Президія Визволення вірить, що після скликання сойму маршалок сойму признає конечним зорганізувати наради.

ППС каже, що поведення керовників ББ на терені публ. життя Польщі, головнож виступ голови клюбу, не заохочують до приватних нарад із його представниками. Одиноким місцем для обговорення метод праці сойму над ревізією конституції є соймова конституційна комісія. З цих причин ППС відповідає відмовно на предложення ББ.

18 літ тюрми за крадіж 1 шілінга.

Суд присяглих у Мідлсексі (в Анґлії) засудив на 18 літ вязниці Артура Мура, який дістався до шкільного будинку та вкрав із діточої скарбонки 1 шілінг (2 зол. 16 сот.).

Тернопільський воєвода не уступає.

З міродатних кол заперечують чутку про пляновану димісію тернопільського воєводи Мощенського.

Дир. Стшелєцький уступає?

Зачувати, що директор самоврядного департаменту в мін-стві внутрішніх справ, бувш. урядовий комісар м. Львова Стшелєцький, кидає своє становище.

Наслідником Стшелєцького має бути краківський віцевоєвода Дух.

Мекдональд виїхав до Америки.

Дня 27. вересня Мекдональд відїхав з товаришами із Савтгемптону, де всів на корабель „Беренґаря". В Америці буде в пятницю рано. Перед відїздом Мекдональд помістив у „Дейли Геролд-і" статтю, в якій каже, що рушає в дослідну подорож. Небезпеку війни треба конче усунути клявзулями й політичними зобовязаннями. Його подорож має потвердити, що Анґлія й Америка працюють для мира.

Італія — цісарством?

Білгородська „Політіка" повідомляє в звязи з промовою Мусоліні на конгресі фашистів, що небаром Мусоліні віддасть теку мін-ства внутр. справ Туратієму, а сам задержить керовництво внутрішньої і закордонної політики як держ. канцлер під давнім римським титулом „проконсуля". В італійських політичних колах уважають це вступом до проголошення св. римського цісарства з італійським королем як цісарем. Італійського короля коронував би на цісаря папа Пій XI.

Вальдемарас їде до Італії.

Вальдемарас попращався з урядовцями, що підлягали його ресортам. Він виїде на довший час до Італії.

Реконструкція румунського кабінету.

У букарештенських політичних колах кажуть, що румунський кабінет буде небаром реконструований. Прем. Маніу буде міністром внутрішніх справ, щоби безпосередньо міг перевести реформу адміністрації. Зменшать теж скількість міністрів.

Навчання релігії в італійських школах.

Італійська рада міністрів ухвалила постанову в справі навчання релігії в середніх школах. Науці релігії признано одну годину тижнево; релігія не входить у склад предметів, із яких складають іспити. Видаватимуть лише посвідки про загальний поступ учня в науці релігії. Для навчання релігії не анґажуватимуть спеціяльних учителів, лише управитель школи визначить для цього когось зпоміж учителів, у порозумінні з церковною владою. Діти, яких батьки внесуть письменні подання, будуть увільнені від науки релігії.

В Афгані знову неспокійно.

„Юнайтед Прес" повідомляє з Пешавару, що війська Надір-Хана побили Габібулині війська на південь від Кабулу. Крім полонених і харчів забрали богато гармат і муніції. Гадають, що буде наступ на Кабул. Одно племя на афґансько-індійськім кордоні ограбило каравану. Гадають, що це були річи Габібули, який готовився до втечі.

Габібула вбитий?

З Кабулу прийшла вістка, будьто би Надір-Ханові прихильники вбили Габібулу.

Два міжнародні студентські зїзди.

2. XI. Конгрес Міжнародньої Студентської Конфедерації.

З Відня виїхала українська делегація на XI. Конгрес Міжнародньої Студентської Конфедерації (CIE), що відбувався в Будапешті у днях 10. до 24. серпня ц. р. Будапештенський зїзд працював у шістьох правильних комісіях, так, що українській делегації (2 тт., Орелецький та Бойків) тільки з дуже великим трудом можна було вивязуватися з надзвичайно важкої праці. Затє польська делегація складалася з 30 осіб (також один сенатор з Варшави входив у склад польської студентської делегації), тому поляки могли — побіч чехів, мадярів, англійців та американців — висилати до кожної комісії по кількох людей. На будапештенський зїзд прислали своїх представників також Союз Народів та Міжнародня Студентська Поміч з Женеви.

В першій комісії (т. зв. політичній), в якій фактично віддзеркалюються ціле політичне обличча CIE та вибухають часто ріжні національні пристрасти, працювали над зміною статутів CIE (внесено деякі зміни) та над принятям поодиноких студентських централь до Конфедерації, а саме: Німеччини, Литви, Болівії та Альбанії. Особливо багато часу забрала справа принятя німецької студентської централі (з осідком в Берліні). Спір німецького студентства з Міжнародньою Студентською Конфедерацією ведеться ще від самого заснування Конфедерації (себто від 1919 р.). Як загально відомо, Міжнародня Студентська Конфедерація побудована на державнім принципі, коли між тим німецьке студентство (як також українське, мадярське, білоруське та болгарське) обстоює національний принцип. Берлінська студентська централя домагається права заступати в CIE всенімецьке студентство з Німеччини, Австрії, Чехословаччини й Данціґу. На це не погоджується знов Конфедерація. Спір зліквідовано компромісом, а саме: німецька централя заступає всенімецьке студентство із згаданих земель, але затє німець не може бути обраний ані президентом CIE ані головою якоїнебудь комісії (а тільки заст. голови комісії). Проти такої розвязки німецького питання подала чехословацька делегація гострий протест. Тому ще не відомо, чи німецьке питання не вирине знов на найближчім зїзді CIE в Брюсселі.

Німецьке питання забрало так багато часу, що інші справи відложено на слідуючий зїзд. Тому українська делегація порушила справу львівських листопадових подій з 1928 р. на пленарнім засіданні зїзду та зажадала гострого покарання польського студентства. Крім цього делегація подала зїздові дані про переслідування українського студентства на українських землях під Польщею, про „нумерус клявзус" у львівськім університеті супроти українського студентства, вкінці вказала на те, що польська влада вспіла за десять літ закрити тисячі українських шкіл ріжного типу, головно народніх. Українська делегація подала при цьому до відома Екзекутивному Комітетові Міжнародньої Конфедерації, що оскільки він не поладоґить позитивно домагання українського студентства, то ЦЕСУС буде приневолений шукати інших способів самооборони та звернеться у цій справі до компетентних міжнародніх чинників. Польська делегація не заперечувала факту, що львівські погроми спричинило польське студентство, але твердила, що українське студентство спровокувало львівські погроми й тому вина за львівські події паде тільки на українців. Одначе поляки не могли дати на домагання українців ніяких доказів, що це саме українське студентство завинило львівські події. Конфедерація розглядала жадання ЦЕСУС-а вже в самім Будапешті на своїм першім позазіздовім засіданні. Про кроки, які Конфедерація зробить у відношенні до польського студентства, повідомить вона ЦЕСУС в найкоротшому часі.

Крім цього українська делегація подала в І. комісії обширний реферат про положення на українських землях та підчеркнула той факт, що коли більше 7 міліонів українців під Польщею не мають ані одної висової школи, то українська еміґрація в Европі спромоглася на чотири високі школи. Поляки старалися збивати всі українські твердження, але українці протиставили їх арґументам річевий доказовий матеріял, самі неоспоримі факти.

(Докінчення буде.)

Ультімат Карахана Китаєві.

Віденські ґазети повідомляють з Токіо, що Карахан заявив, що коли протягом трьох тижнів Китай не виконає домагань радянського уряду, то червона армія обсадить східно-китайську залізницю. Японські кола гадають, що підготовлюється згода між Москвою та Мукденом без участи Нанкіну.

Дивогляди.

Люди з правою кишенею.

Московська преса приносить характеристичну звістку. Від якогось часу кравці запримітили, що кліенти домагаються, щоби вищу кишеню в піджаку робити їм не по лівім боці як досі, а по правім. Один кравець переляканий таким незрозумілим домаганням повідомив про це поліцію, мовляв, це щось невиразне. Поліція як стій знюхала контрреволюцію. Люди якоїсь небезпечної організації певно пізнають себе по кишені з правого боку. Одного такого „правого" арештували. А він вияснив: „Я — урядовець. Часи тепер тяжкі. Мої зверхники гляділи би на мене кривим оком, якби побачили, що маю нове вбрання. А так: глянуть на праву кишеню і зараз бачуть, що це старе вбрання, перелицьоване".

НОВИНКИ

— **Заняття „Діла".** Вчорашнє число нашого органу заняло знову Львівське Староство Гродське за статтю про внутрішньо-політичну ситуацію в Польщі. Це 22-га з черги конфіската „Діла" в цьому році.

— **Засідання** Історично-Фільософічної Секції Наукового Т-ва ім. Шевченка відбудеться в суботу дня 5. жовтня ц. р. в 7-ій год. вечором. Денний порядок: 1) Іменування нових дійсних членів. 2) Евентуалія. — Д-р М. Кордуба, директор; Д-р Ів. Крипякевич, секретар.

— **Арештування.** На Знесінні арештували вже кілька днів тому студентку II. р. фільософії Стефанію Шушкевич. Причина незідома. Досі її не випустили.

— **Наш віольончеліст Богдан Бережницький** приїде зпочатком жовтня до Галичини і виступить дня 7. жовтня з власним концертом у Муз. Т-ві ім. Лисенка. Відтак виїде з концертами до інших міст Галичини. Програма буде подана пізніше.

— **Освітні перспективи.** Міністерство освіти у Варшаві обчислило, що за 10 літ буде в Польщі більше вчителів, як шкільних кімнат. Тоді треба буде 145.000 вчителів і майже стільки шкільних саль (кімнат), щоби заспокоїти потреби шкільної молоді. На будову нових шкіл треба буде тоді 3 міліярди, себто всю суму державного бюджету. А що цього не можна здійснити, то третина з тих дітей, що мають ходити до школи, не буде принята задля недостачі місця.

— **Ріжні вістки.** Померли: париський кардинал Дюбуа і проф. хемії в університеті Ґеттінґен д-р Ріхард Зсіґмонді, лавреат Нобля за 1926 р. — Радянський уряд підготовляє реформу календаря; рік матиме 72 тижнів і 5 „революційних свят": 22. січня, 1-го і 2-го травня, 7. і 8. листопада. — Франція висеілює італійських комуністів. — Китайська торговельна палата в Харбіні проголосила бойкот японської преси, якої не вільно купувати купцям і промисловцям. — Донька Распутіна дістала після довгих заходів дозвіл приїхати до Будапешту як кабаретова артистка. — Правно-карна комісія німецького парляменту рішила, що поєдинок будуть карати 3-ома місяцями, а смертний випадок з поєдинку 2-ма роками. — Болгарський король має женитись з румунською княжною Іляною. — У Менчестері управа міських трамваїв заведе за 400.000 фунт. автобуси, щоб доповнити трамваєву сітку. — Помер у 51 р. життя д-р Ґотфрід Ріклє, найбільший сучасний „феномен у рахуванні", що був у силі запаміятувати і орудувати числами на 100 місць.

— **Спростування.** З Окружної дирекції почт і телеграфів у Львові дістаємо таке вияснення у звязку з поміщеною в ч. 188 „Діла" новинкою п. з. „Скандальні відносини на наших почтах": „Дотична телеграма на адресу Микетюк, О. Сохацький, Рожен Малий, п. Кути була надана в неділю 18-го серпня в год. 10. у Делятині і не мала в тексті конвенціонального знаку ХРР., тільки дописку під текстом „осібним післанцем". Цього рода дописку не повинні брати на увагу, тому, що надавець не оплатив заздалегідь післанця. А все-ж таки вважали цю телеграму, якби вона була надана післанцем, бо вже з Делятина змінили адресу на таку: „Осібним післанцем Микетюк і т. д." Цю телеграму дістали в Кутах у дні, коли її надали, в год. 16.32, а за спізнення у передачі цієї телеграми потягнули винних до судової відповідальности. Телеграму дістали в Кутах у почтовім уряді в дні її висилки в год. 16.32. Дарма, що це була неділя, коли телеграфічна служба в Кутах є обмежена в год. 18, старалися вишукати післанця, щоби доручити телеграму. Тому, що місце осідку адресата від Кут є віддалене на 12 км., а дороги були залиті повінію, заходи уряду не мали результатів, тому, що ніхто не хотів доручити цієї телеграми, тимбільше, що післанця мав оплатити адресат, а дорога була майже непрохідна. Тому склали телеграму, згідно з істнуючими приписами (Ден. уряд. М. П. Т. ч. 5. з 1923 р.), до почтового фаху гр. Рожен Малий, у надії, що в понеділок зголоситься з цієї місцевости післанець і телеграма відійде з іншими листами. Одначе цей післанець зголосився аж у вівторок, отже 20-го. Таким робом телеграма спізнилася і дійшла до його рук аж 20-го. З цього виходить, що спізнення в дорученні було наслідком причини незалежних від почтового уряду в Кутах. Після передачі громадському післанцеві управа телеграфів не може відповідати за дальшу долю телеграми".

— **Львівська зоря на небі Голівуду.** Аматори кіна будуть розчаровані. А кандидатки на фільмові зорі підбадьорені. Американська фільмова красуня Кляра Бов — це львівська жидівочка. Вона донька властника каварні „Сіті" і зветься Кляра, не Бов, а Фабіян. У Голівуд попала вона завдяки свому братові, що є там кіновим оператором. Звідки взялась така краса в околиці Гетьманських валів? В Америці перевели їй операцію: виправили ніс, вигладили лице, додали брови. Очі мала автентичні, але вони не виступали добре на „затертім" обличчі. І американці тепер вірять, що вона американка. „Ґазета Поранна" питається здивована, чому славна Кляра Бов не признається, що вона — полька? Може „Хвіля" мала би право здивуватись, чому місс Кляра не признається, що вона жидівка?

— **Хитра муха.** Приїхав до Лодзі мініятурний акробат, званий „мухою". Зветься він Фелікс Назаревич. Мав він показати цікавим, як кінові акробати ходять по ринвах кількаповерхових домів. Публика ждала на нього від год. 4-ої пополудні до 6-ої. В 6-ій год. почав він пнятись ринвою на 4-поверховий дім на „Зеленім Ринку". Дойшов до І-гоповерха, там хопився за ринву, підтягнувся при її помочі ще на один поверх, а там рішив, що вигідніше влізти через відчинене вікно до кімнати і збігти сходами вниз. Мав він у кишені 1.500 зол. за білети і хотів з ними спокійно відїхати таксівкою. Але між публикою були також спортовці. „Муху" діґнали, відобрали гроші і відставили на поліцію.

— **Рекорди.** Англійський автомобіліст Кай Дон дійшов до 7-и рекордових осягів швидкости з пересічною цифрою 312 км. на годину; найвищий осяг 323 км. — В околиці Льондону вродила пані Вілімова Робісон 30-го сина; батько 30-го сина має 60 літ і є воєнним калікою.

— **Передісторична карта.** В одній місцевости недалеко французького Орлеану відкрили цими днями цілу сітку підземельних коридорів і склепінь, а в них ріжні передісторичні предмети. Крім топориців, луків і образків на каменях, найшли на одному камені різьблену карту зоряного неба, яке мабуть мешканці цього міста бачили над своїми головами. Відкриті склепіння тягнуться на просторі 50 метрів, завглибшки 2-ох метрів під поверхнею землі.

— **Чудеса науки.** На конгресі природників у Копенгаґені скандинавський учений Кнут Лянг продукував свої останні досвіди зі зміною полів хірурґічним способом. Наслідком операції пересіщлення родючих органів полу вдалось перемінити когута в курку і курку в когута. Між зразками, які він показував є також гермафродит, що залежно від деяких середників раз проявляє себе як самець, другий раз як самиця. — Професор зі Сіднею, д-р Брок, спеціяліст від недуг серця, доказував досвідами, що при помочі електричної струї міг оживити дитину, що вмерла підчас злогів; дитина була мертва 15 хвилин; також потопельник 10 хвилин після ствердження смерти віджив, завдяки його методі. — Поліційний комісар у Берліні д-р Рустоф збудував радіовий апарат, який сам записує пересилані ним вістки.

— **Слава.** У Гамбурзі відбулась цими днями ліцитація 1532 предметів звязаних з особою Бісмарка. Були між ними також книжки. Ціни на поодинокі памятки по „залізнім канцлері" були незвичайно низькі. Але і на них не було аматорів. Остаточно всю збірку продали за 2350 марок, себто по ціні нижчій як 2 марки за один предмет. А купили це все... соціялісти. — Найпопулярніший у світі сучасний англійський письменник Бернард Шов дістав дуже мале число голосів при анкеті „Менчестер Ґардіян" на тему: хто є найпопулярнішим письменником в Англії. Найбільшу скількість голосів дістав Гельсуетсі, відтак Уельс, Кіплінг і Баррі. Шов ішов далеко за ними.

— **Живий труп.** Польський американський „Кур'єр Народови" подає таку історію списану просто з дійсної події. У Дітройт вернувся до хати після 17-місячної неприсутности Йосиф Сломінський. Його найближча рідня сильно перелякалась, бо мала перед собою небіщика, якого поховала урядово з усіми приписами 17 місяців тому, заплативши за похорон 200 дол. Його воскресення виснилось просто. Й. Сломінський збунтувався проти прогібіції і вписався до нестями. Поліція найшла його на вулиці, а перевіривши, що це алькоголік з пересвідчення, відставила його до санаторії в Ельоїс, на примусове лікування. Рідня за цей час шукала за ним надаремне. Аж вичитала в часописі, що трамвай переїхав якогось пяного. Пішли члени рідні до трупарні і там ствердили в найкращій вірі, що труп, який лежить перед ними, це їх — муж, батько і брат. Труп був сильно покалічений. Поховали його. Тимчасом правдивий Сломінський видужав у санаторії і втік звідти до хати. Коли довідався, що його рідня видала за його похорон 200 дол. домагався від похоронного товариства звороту цих грошей і вже почав з ним процес. Помилка з розпізнанням трупа зовсім тотожна з текстом фільми „Живий труп" на підставі песи Толстого, що йде тепер у львівськім кіні.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·50—8·89·00, канадійський долар 8·80·50—8·81·00, чеська корона 0·26·33—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·25, французький франк 0·34·50—0·34·75, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·30·00—43·50·00, радянський червінець 17·00—17·50.

Золото: 20 корон 36·30·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 42·00·00—42·30·00, 10 російських рублів 46·00·00—45·50·00.

Срібло: Австрійська корона 0·62·50—0·63·50, 5 австрійських корон 3·24·00—3·30·00, австрійський фльорен 1·62·00—1·65·00, російський рубель 2·60·00—2·65·00, копійки за рубель 1·30·00—1·35·00.

Збіжа.

Пшениця двірська 39·00—40·00, пшениця селянська 35·50—36·50, жито галицьке 23·50—24·50, ячмінь галицький броварний 00·00—00·00, ячмінь на мливо 20·00—21·00, ячмінь настінний 00·00—00·00, овес галицький 20·00—21·00, кукурудза румунська 25·75—26·75, бабоба пряцслова 0·00—0·00, фасоля біла 00·00—000·00, фасоля воврова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00, горох віх-Вікторія 45·00—50·00, горох польний 32·00—35·00, бобик 28·25—29·25, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 37·25—38·25, сіно солодке кранке пресоване 7·00—8·00, солома пресована 4·00—5·00, гречка 23·75—24·75, льон 64·00—66·00, зубінь синій 25·00—26·00, ріпак ранний 64·25—65·75, мука пшенична 50 проц. 00·00—00·00.

Будуймо свій нафтовий промисел!

В надрах нашої землі є великі богатства, як віск, нафта, сіль, каініт і інші. Чужі, ворожі нам люди богатіють ними, а ми є німими, безрадними свідками їхнього богатіння і здебільша навіть не розуміємо, що кругом нас діється. Вміємо нарікати, хвилятись, швидко зневірюватися, а часами йдемо, але тільки на „грандіозні" інтереси; а коли такі є химерою, то не беремось до ніяких.

Щоб не бути голословними, візьмемо під увагу нафтовий промисел. Не знаємо, чому наше громадянство ним цікавиться так мало, наче б він був не на нашій землі. Широкий загал української народу, ба, що більше, навіть його провідники знають про цей промисел не більше, як про якунебудь екзотичну країну. Появлялися, правда, інколи статті про нафту в часописах, але це були міркування політиків про ролю цього продукту у всесвітній політиці. А нам треба зацікавлення цілої країни нашим нафтовим промислом.

Нафтові поля тягнуться здовж цілого Підкарпаття. Вони є здебільша власністю наших селян. У найважнішій нафтовій заглубині Борислав наслідком нашого каригідного занедбання ми втратили досліпно все. Проґавили найкращий момент в роках 1900—1905, коли саме був тут початок справжнього розвитку нафтового промислу. Наші селяни були тоді богатіями. Та не було нікого, хто зумів би і схотів би чесно скоординувати і згуртувати отсі капітали для означеної мети, тобто створення власного нафтового промислу. Тому наші богатства пропали. Ба, що більше, тіж селяни визбулися своїх процентових уділів брутто, а навіть у великій мірі і власности ґрунту, особливо в Бориславі, де з чисто українського села залишилася ледви 1/10часть проценту в руках місцевих українців. Тустановичі представляються під цим оглядом краще, але селяни, за виїмком кількох одиниць, в загальному збідніли.

Число робітників-українців є рівнож невелике; здебільша вони ходять без роботи, а богато зовсім зденаціоналізувалося. Умових робітників-українців можна порахувати на пальцях руки. Загальна тенденція всесвітнього капіталістичного господарства не минула рівнож і нафтового промислу. Тут також відбулася концентрація капіталу і раціоналізація праці. Одна і друга відбилися в першу чергу на українському елементові, бо коли перша запедбує дрібні селянські ґрунти, як також копальні, що на них находяться, то друга, переводячи редукції, вдарає по українському робітникові.

Тому в сучасну хвилю положення українців нафтової заглубини є незавидне. Треба рівнож згадати, що санаційні чинники задумують перевести зединення всіх сусідніх громад в одну велику адміністраційну одиницю і створити в цей спосіб „великий Борислав". Тенденцію цього пляну є скріпити польський елемент там, де він нині слабий, а ослабити український в тих місцях, де він нині сильніший. Це є той грізний стан, який спихає нас до ролі парій.

Без великого промислу наш нарід буде довго ще в сімї народів пасербом. Тому ми мусимо подумати про створення цього великого промислу, як засобу до оборони й завдатку на краще завтра. Ми мусимо створити для себе нові варстат праці, який у скрутний час стане для нас заборолом. Це мусить бути видимий знак нашого буття і нашої сили.

Саме тепер є до цього найкращий мент. Нині є час розгортання в цілому світі нових господарських можливостей, шукання нових шляхів і форм суспільного господарства. Це зачіпльоє до деякої міри й нас. Виявом цього є щораз то частіші голоси українських економістів на сторінках щоденної преси. Вони шукають рівнож шляхів до виходу зі скрутного економічного положення і вказують на сучасні переміни у всесвітньому господарстві. Горе нам, якщо не зрозуміємо моменту і не витягнемо з цього відповідних висновків!

Розуміється, що наш економічний розвиток може піти тільки такими шляхами, які є обумовлені економічними обставинами взагалі й нашими зокрема, нашою матеріяльною спроможністю, як також налбудовою всякої економії, себто політичними відносинами. Беручи сказане під увагу, треба зараз подумати над створенням свого великого промислу. Маючи його, ми ввійдемо в конечности в круг всесвітнього господарства і вийдемо вже раз з епохи ремесла й рукоділля.

Заходить питання, як його створити, в якій формі і від чого зачати. На нашу думку створити його легко, а форма його, одиноко можлива і відповідаюча всім вище сказаним вимогам — це *кооператива*. Вона мусить бути всенародня, велика, з невеликим уділом (яких 100 зол. в золоті виплачуваних ратами). Без сумніву, що наші осередні кооперативні установи, як також усі освітні й політичні чинники нашого народу мусілиб це завдання з цілою енергією і всім своїм організаційним хистом та апаратом підтримати.

Зачатиб від нафтового промислу. Чому? А саме тому, що він є на нашій землі, нам найлекший до нього доступ і маємо в цім ділі першорядних фахівців. Відтак конюнктура в ньому тепер добра. Про це зрештою напишемо основно окремо.

Про цю справу подумали вже місцеві діячі нафтової заглубини і заснували навіть організаційний комітет та опрацювали статут, визначуючи вже день загальних зборів.

Треба тільки розгорнути працю в цілому краю. З огляду на актуальність справи взагалі, вказаним булоб, щоб ті чинники й люди, яким господарський розвій західньої вітки нашого народу лежить на серці, які цікавляться всім життям народу і його проявами, висказали негайно в цій справі свою думку. Без загального зацікавлення справою навіть добре подумана думка пропаде, хоча має всі обективні дані до свого здійснення.

Отже подумаймо й ділаймо, бо час не жде!

Борислав, 18-го вересня 1929. р.

ЗА ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Посол А. Максимович. Дм. Стефанюк. Інж. Р. Кулицький.

Зі спортового життя.

Україна — Світезь.

Змагання повищих дружин відбудуться в неділю 29. вересня ц. р. на площі Сокола-Батька в год. 15.30 попол. В год. 14-ій відбудуться передзмагання між Україною II. і Світезею II. Змагання України зі Світезею належать віддавна до дуже цікавих, бо замарстинівська одинацятка, що є в цьому році мистцем львівської Б-кляси, грає завсіди амбітно і з посвятою. Змагання заповідаються цікаво й цим разом, тимбільше, що Світезь тепер в дуже добрій формі, про що свідчить хочби ремісовий вислід (3:3) її змагань з мистцем львівської А-кляси Лехією з минулої неділі.

Високошкільне мистецтво ситківки.

Перші високошкільні ситківкові змагання за ситківкове мистецтво високих шкіл притягнули на старт всіх наших студентів спортовців. Змагання заповідаються дуже цікаво. Перші розгривки відбудуться в суботу 28. ц. м. на власних токах УССК при вул. Супінського 21 в 3-ій год. попол.

Університет — політехніка.

Треті з черги пропаґандові змагання в копаному мячі наших студентів принесуть вельми цікаву стрічу спортовців-студентів, яка заінтересує певно ширші спортові круги. Змагання університет—політехніка відбудуться в неділю 6. жовтня на площі Сокола-Батька в 11. год. рано.

Дужання в спортовім цирку.

В середу (7-ий день дужань) відбулося пять змагань. Атракцією вчора були змагання Пошофа зі Стібором, що тягнулися 46 мінут. В 46 мінуті Стібор поклав Пошофа, підставивши йому ногу. Судейська комісія не признала Стіборові перемоги і взивала його тричі до дальшої боротьби. А що він уважав себе переможцем і не хотів дальше боротися, перемогу признано Пошофові. Вислід інших змагань такий: Бартник у 3 мін. поклав Штоляя, Щербінський у 6 мін. — Брікнера, Штекер у 18 мін. — Відхиля. Боротьба Шнайдева з Капюм не дала ніякого висліду.

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 28-го вересня, год. 3·30 попол. „Модні спазми“ (для шкільної молоді).

Субота 28-го вересня, год. 7·30 веч. „Жидівка“.

Неділя 29-го вересня, г. 3·30 попол. „Два панове ББ“.

Неділя 29-го вересня, год. 7·30 веч. „Паганіні“.

Малий Міський Театр:

Субота 28-го вересня, год. 7·30 веч. „Світанок, день і ніч“, комедія Нікодемія. Виступ Малицької і Венгерка.

Неділя 29-го вересня, год. 7·30 веч. „Світанок, день і ніч“. Виступ Малицької і Венгерка.

Кіна.

Аполльо: „Остерігаю“ (Лявра ля Плянте).

Касіно: „На захід від Занзібару (Льон Чаней).

Кольосей: „Том Тілер побіджує“ і „Невільник арени“.

Лев: „Дальші Тарзанові пригоди“.

Люна: „Винятий зпід права“.

Марусенька: „Рудоволоса грішниця“ (Кавра Бов). „Детективи (американські Пат і Патахон — Ріф і Раф).

Оаза: „Вуличка співачка“ зі співами Мейрі Пікфорд.

Палас: „Живий труп“, Льва Толстого.

Пан: „Д-р Шефер, лікар жіночих недуг“.

Пасаж: „Пімста еспанця“.

Стильово: „Цісар Франц Йосиф і його вояк“.

Фатаморгана: „Останній приказ поручника Ности“.

Химера: „Чия є моя жінка?

Утіха: „Князь лісів“ (Дуглас Фейрбенкс).

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в дужанні в цирку при вул. Коперника ч. 33. Початок щодня год. 8·30 веч.

Програма радіо.

Неділя 29-го.

Варшава (1411,7) 20·30 Популярний концерт. 22·45 Муз. до танців.
Познань (334,8) 19·30 Оперові арії. 23·00 Муз. до танців.
Катовиці (408,7). 20·00 Концерт.
Вильно (385) 20·30 Вечірний концерт.
Ляйпціг (259) 17·15 Симфонії віденських класиків.
Талін (296) 20·00 Стара муз. до танців.
Льондон (356,3) 21·05 Концерт.
Штутгарт (360) 20·30 Камерна опера. 22·30 Орхестра Фільгарм. 23·00 Популярний концерт.
Гамбург (372). 18·00 Релігійний концерт.
Берлін (418) 18·30 Віольончеля.
Стокгольм (436). 19·15 Орхестра і слуховище.
Рим (441). 21·00 Дві опери Массенета.
Лянгенберг (473) 20·00 Легка музика.
Мілано (501). 20·30 Концерт Сельваджія.
Відень (516,3). 15·00 Камерний концерт. 20·10 „Фальотте Бурше“ оперетка.
Мюнхен (533). 21·00 Оперетка.
Будапешт (550) 17·25 Мадярські пісні. 23·30 Циганська капеля.
Харків (1304). 19·30 Камерна музика.
Париж (1725) 21·15 і 22·15 Концерт.

Понеділок 30-го.

Варшава (1411,7). 20·30 Міжнародній концерт. 22·45 Легка музика.
Вильно (385) 18·00 Німецька пісня. 22·45 Музика до танців.
Бреслав (253) 19·05 Концерт з Моцарта.
Ляйпціг (259). 20·00 Симфонічна орхестра.
Талін (296) 18·00 Військ. орхестра.
Льондон (356,3) 23·00 Музика до танців.
Франкфурт (390) 20·00 Оперетка.
Стокгольм (436) 21·10 Тріо з Будапешту.
Рим (441). 21·00 і 23·10 Легка музика.
Лянгенберг (473) 20·00 Оперові арії.
Мілано (501) 20·30 „Ля Наве Росса“ опера Сепіліі.
Відень (516,3). 20·00 Міжнародні пісні.
Будапешт (550). 18·00 Циганська капеля.
Москва (825). 18·10 Популярний концерт.
Ленінград (1000) 19·30 „Ніс“ опера Шостаковича.
Харків (1304). 19·30 Популярний концерт.
Париж (1725). 21·15 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива „Український Народній Театр ім. Тобілевича“

Станиславів:
Субота 28.IX. „Паяцик“, оперетка на 3 дії Штольца.
Неділя 29.IX. „Паяцик“, оперетка на 3 дії Штольца.

Коломия:
Вівторок 1.X. „Маруся Богуславка“ Саля Щадничої Каси.
Середа 2.X. „Церковна миш“. Саля „Сокола“ вул. Тарнавських.
Четвер 3.X. „Паяцик“, оперетка. Саля Щадничої Каси.
Пятниця 4.X. „Чар вальса“, оперетка. Саля Щадничої Каси“. 593 2—2

Український Театр під дирекцією П. Карабіневича. 536 8—?

Теребовля:
Субота 28.IX. „Осінні маневри“.
Неділя 29.IX. „Пташник з Тиролю“.

Вписи на річний курс торговельний для абітурієнтів приймає Торговельна Школа у Львові, вул. Корняктів ч. 1. до кінця вересня 1929 р. — Виклади починаються дня 8. жовтня о год. 4. попол. — Прохання про приняття належить вносити письменно, долучуючи матуральне свідоцтво до Дирекції школи. — **Дирекція.** 600 1—3

На потреби „Рідної Школи“ надіслали: о. Д. Петро Вергун від Української Еміграції в Берліні 54 м. 11 ф., о. Бучинський від української еміграції в Гамбурзі 9 долярів — Обом ВП. Повновласникам для збирання жертв і всім ВП. Жертводавцям щиру подяку складає Головна Управа „Рідної Школи“ 601

Перестерігаємо Ш. Громадянство перед осібняком Миколою Деманчуком, який вештається по селах, продаючи образи та послугується підробленою легітимацією нашої фірми. — **Книгарня Н Тов. ім. Шевченка у Львові.** 603

Ширіть наш часопис!

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Тов-а Українсько-руська Бурса ім. Митрополита гр. А. Шептицького у Львові

відбудуться **в суботу дня 12. жовтня ц. р.** в домівці Красного Тов-а кредитового (вул. Домініканська ч. 11 партер) о год. 5. попол. Порядок: Звіт з діяльности Виділу і касовий звіт за час від 1. VII. 1928 до 30. VI. 1929; внесок Контрольної Комісії; вибір нового Виділу; запити і внески. — В разі браку комплету відбудуться о год. 5·30 збори при якому небудь числі членів.

о. д-р І. Бучко, містоголова. 602 1-1 **о. С. Шпитковський**, секретар.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10